

Czechia: devadesát let po vzniku Československa, patnáct let po jeho rozpadu, ale i deset let po naganském triumfu

Pavel Krejčí

pkrejci@phil.muni.cz

Masarykova univerzita, Filozofická fakulta, Ústav slavistiky, Brno

„Spojování politického názvu jednoho státu se zeměpisnými názvy jiných států působí jako komunikačně nevhodné, stylisticky neobratné, afektované a nediplomatické.“

(ze Stanoviska geografů, jazykovědců, historiků a pracovníků dalších vědních oborů k otázce oficiálního jednoslovného geografického názvu pro Českou republiku, leden 1998)

Úvodem

Prakticky každý stát světa má dvě pojmenování, která vycházejí zpravidla ze jména většinového národa (u postkoloniálních nebo evropskými národy silně ovlivněných státních útvarů Afriky, Asie nebo Latinské Ameriky toto tvrzení samozřejmě mnohdy neplatí, avšak pro nás je směrodatný především prostor Evropy). Jedno pojmenování je politický název, který vyjadřuje jeho státotvorné ustrojení a používá se především při oficiálních příležitostech. Má jednu zásadní nevýhodu: se změnou formy státního zřízení dochází i ke změně politického názvu. Třeba Francie je dnes republikou, ale byla i císařstvím nebo královstvím; Srbsko je dnes rovněž republikou, avšak v minulosti bylo též knížectvím, královstvím, lidovou republikou a socialistickou republikou. Politický název v sobě u větší části zemí světa obsahuje tzv. zeměpisné jméno (jinak též „krátké jméno“), druhé pojmenování státu.¹ To vzniká zpravidla územ, bývá odvozeno ze jména většinového národa² a používá se především v běžně mluveném jazyce, ale také ve společenském styku tam, kde je vhodnější a přirozenější než jméno politické (běžná, neslavnostní komunikace v politice, obchod, reklama, žurnalistika, kultura, sport, právní texty /pokud je v nich forma zřízení státu, o němž se v nich hovoří, irrelevantní/ aj.). Je totiž krátké, nejčastěji jednoslovné a tím zapamatovatelnější. V neposlední řadě spočívá geopolitický, mezinárodněpolitický, kulturní a pro historickou identitu občanů nezastupitelný význam zeměpisného jména státu v tom, že na rozdíl od politického názvu vyjadřuje historickou kontinuitu příslušného území, jeho trvalost a ukotvenost v čase a prostoru (byť proměnlivém). Zatímco subjekt s názvem Česká republika existuje pouhých osmnáct let (z toho tři roky v česko-slovenské federaci), dějiny Česka probíhají už více než tisíc let a zahrnují v sobě jak dějiny Čech, tak dějiny Moravy a Slezska.

V jarem vonících únorových dnech letošního „osmičkového“ roku proniklo do českých sdělovacích prostředků vedle obligátního připomenutí únorových událostí roku 1948 ještě jedno téma: vítězství českých hokejistů na ZOH v japonském Naganu, od něhož uplynulo již deset let. Díky televizním záběrům a fotografiím v tisku si tak kromě vynikajícího a jedinečného sportovního úspěchu

našich reprezentantů můžeme opět oživit i jednu výraznou ostudu, která sice nikterak nesnižuje sportovní výkon české reprezentace, ale bude s ním už bohužel navždy spojena – paradoxně právě zásluhou mimořádného úspěchu: totiž nápis, který obřími písmeny vyvedenými na spodku zadní části dresů našich hokejistů hlásal do světa, že svůj zápas právě hraje... Kdo vlastně? CZECH! Takže ČECH, nebo také ČEŠTINA... Jiné podstatné jméno se totiž pro překlad zmíněného anglického výrazu použít nedá (záměrně volím ty významy, které lze pojmenovat substantivem, neboť dávat si na sportovní dres namísto označení reprezentované země přídavné jméno *český* nebo příslovce *česky* – tak to už by bylo opravdu „silné kafe“!). Tato diletantská neschopnost (či primitivní neznalost? nabubřelá lhostejnost? trestuhodná nezodpovědnost? – jedna varianta vskutku lepší než druhá...!) vedoucích funkcionářů našeho hokejového svazu i Českého olympijského výboru zajistit, aby byly dresy našich hokejistů (ale nejen jejich!) opatřeny oficiálním jednoslovným anglickým označením země, kterou naši sportovci reprezentují, získala svůj nezničitelný pomník právě díky olympijskému zlatu českých hokejistů.

Shodou okolností rovněž před desíti lety – a bylo to prakticky v době konání zimní olympiády v Japonsku (nebo v Japonském císařství, chcete-li) – se konalo památné shromáždění představitelů několika vědních oborů, jehož se zúčastnili i mnozí zástupci hromadných sdělovacích prostředků. Setkání uspořádala 29. ledna 1998 v budově Přírodovědecké fakulty UK v Praze na Albertově *Česká geografická společnost* v součinnosti s *Občanskou iniciativou Česko/Czechia* (ta byla založena pro změnu v Brně na podzim roku 1997). Plodem tohoto shromáždění bylo *Stanovisko geografů, jazykovědců, historiků a pracovníků dalších vědních oborů k otázce oficiálního jednoslovného geografického názvu pro Českou republiku* (malý citát z něj viz výše). Od té doby se celá poněkud trapná a ve světě ojedinělá záležitost s neschopností pojmenovat správně sebe sama začala konečně výrazněji řešit. Díky osvětenější části české žurnalistiky dostalo Česko konečně prostor v denících („pionýry“ byli sportovní redaktori *MF DNES* a někteří novináři z *Lidových novin*, významnou roli sehrál i časopis Syndikátu novinářů ČR *Mediažurnál*) a během následující dekády se jednoslovné pojmenování naší země dostalo do povědomí českých občanů natolik, že se dnes užívá již zcela běžně. K tomuto utěšenému stavu určitě přispěla i nadšená a trpělivá dobrovolná osvětová činnost členů ČGS, občanů volně sdružených v O. I. Česko/Czechia a mnoha dalších jednotlivců – odborníků i laiků.

A co se od „Nagana“ a „Albertova“ změnilo, pokud jde o nejdůležitější cizojazyčný ekvivalent? Ze zadnic českých hokejistů po dlouhotrvajícím a únavném vysvětlovacím procesu smutně slavné CZECH nakonec zmizelo. Přitom jsem se – a jistě jsem nebyl sám – nestačil divit jazykovým, historickým a geografickým neznalostem našich úředníků z MŠMT a kolem sportu se točících „bafuňářů“, kteří – slastně se opájíce svou mocí a kompetencemi – bohorovně rozhodovali o tom, jak že se naše země má jmenovat, aniž by je v této šílené zábavě někdo korigoval. To, co ale mělo být na dresech nejen našich hokejistů, ale i ostatních českých sportovců od samého počátku vzniku novodobé české státnosti, se tam bohužel dosud prakticky nikdy nedostalo (světlou výjimku představovali hokejbalisté, z jejichž dresů si naši hokejisté měli vzít příklad, neboť byly výtvarně řešeny prakticky stejně, a dále třeba boxeři). Už patnáct let schválené, kodifikované a ve společnosti stále častěji užívané zeměpisné jméno CZECHIA zůstává – má-li být užito při oficiálních příležitostech – stále obestřeno neproniknutelnou houštinou spletenou z dezinformací („vždyť angličtina nás zná jenom jako Czech Republic!“), nepochopení („a proč zrovna Czechia?“), nejistoty („opravdu jsme Czechia?“), strachu („já bych byl i pro, ale co tomu řeknou ti nade mnou?“), bludů („nikdo to jméno nezná“; „spletou si nás s Čečenskem!“; „příponu *-ia* mají hlavně zaostalé země!“), odporu („Czechia ne, to se mi nelíbí!“), odmítání („mně nebude nikdo nic nařizovat!“). Zatímco domácí výraz ČESKO se již bez větších problémů ujal, užívá se a veřejnost jej postupně přestává vnímat nepříznivě nebo hodnotit nevhodně ze subjektivně estetizujících pozic, jeho nejdůležitější cizojazyčný ekvivalent – anglické označení CZECHIA – má ve svém prosazení stále značné potíže.

Kořeny tohoto ve světě ojedinělého stavu (a proto za našimi hranicemi jen velmi obtížně pochopitelného) musíme hledat v období agónie postkomunistického Československa a toho, co následovalo. Necitlivost a neschopnost vnímat společensko-politickou realitu státního svazku dvou rovnoprávných národů, která by byla vyjádřena i terminologicky, projevila česká politická

reprezentace už během tzv. pomlčkové války v první polovině roku 1990. A jestli bylo samostatné Slovensko po rozpadu česko-slovenské federace útvarem, jehož nezávislost slovenští občané převážně vítali nebo alespoň bez problémů akceptovali (čímž se Slovensko zařadilo mezi ty státy, které rozpad tří slovanských komunistických federací /SSSR, ČSSR a SFRJ/ v podstatě iniciovaly, takže nabytou samostatnost poté vnímaly vesměs pozitivně), tak samostatné (výstižněji ale spíše opuštěné a osamělé) Česko se zařadilo do opačného tábora – k Rusku a Srbsku, tedy zemím, jež rozpad (svých) federací vnímaly jako územní ztrátu, jako vlastní (geo)politickou porážku. Tam je nutno hledat počátek odmítání jména pro nový stát, na jehož zrod se vlastně téměř nikdo nepřipravoval, téměř nikdo si jej nepřál a jehož jméno proto nikdo v předstihu nijak zásadně nebo odpovědně nepromýšlel (viz též dále bod č. 1).

V následujících tematických bodech se pokusím shrnout a ve stručnosti objasnit omyly a bludy, které v naší společnosti stále přežívají a které na nás „vybafnou“ pokaždé, když se snažíme podnitit váhavé novináře, politiky, státní úředníky, podnikatele, obchodní společnosti, sportovní svazy apod. k tomu, aby se pokusili přispět ke změně přetrvávajícího nenormálního stavu, kdy většina obyvatelstva neumí pojmenovat v nejdůležitějším světovém jazyce vlastní zemi. Kromě toho se ještě v některých bodech vracím ke společensko-politickým událostem, které nějak souvisely s bojkotem substantiva *Česko* a tím podle mého soudu bezprostředně ovlivnily i postoj k anglickému ekvivalentu *Czechia*.

Bod č. 1 – ČESKÁ SAMOSTATNOST

Česká samostatnost nebyla po roce 1989 očekávána, nebyla Čechy chtěna, neboť česká touha po vlastním (národním) státě byla naplněna již v roce 1918 (a v repríze v roce 1945) vznikem Československa. Proto byli Češi na českou samostatnost hrubě nepřipraveni, což se mj. promítlo i do lhostejnosti k pojmenování svého nového státu (ve světě jev nevidaný). Rozladění nad zánikem Československa, který byl způsoben odchodem Slovenska, se transformoval (mj.) do nenávisti k jednoslovnému jménu nového českého státu a ke lpění na úředně chladném a formálním politickém názvu *Česká republika*.

Bod č. 2 – CIZOJAZYČNÉ EKVIVALENTY JMÉNA ČESKO

Problém překladu názvu *Česká republika* neexistoval, každý jazyk má svůj tvar jak pro substantivum *republika*, tak pro adjektivum *český*. Pokud jde o jednoslovné (zeměpisné) jméno pro nový český stát, po počátečním velmi krátce trvajícím slibném „rozběhu“ (především v některých sdělovacích prostředcích) se *Česko* záhy dostalo do nepochopitelné nemilosti (mj. i kvůli pověstným „slimákům“ bývalého prezidenta Václava Havla) a s ním se přestaly užívat i jeho cizojazyčné ekvivalenty. Nutno podotknout, že ty už od roku 1993 existovaly – schválila je Názvoslovná komise Českého ústavu zeměměřického a katastrálního po konzultaci s dalšími příslušnými odborníky (např. geografy, lingvisty, historiky, politology aj.) a orgány státní správy, včetně Ministerstva zahraničních věcí ČR (mj. v komisi zastoupenými). Ekvivalenty byly poté zveřejněny v publikaci *Geografické názvoslovné seznamy OSN – ČR: Jména států a jejich územních částí, Names of States and Their Territorial Parts* (Praha 1993). Téhož roku doporučilo *MZV ČR* českým zastupitelským orgánům v zahraničí, aby v každodenním styku jednoslovných pojmenování Česka užívaly (jiná věc je, že dodržování oné směrnice bylo ponecháno na libovůli jednotlivců). Ve výše uvedené publikaci jsou tato jména: *Czechia* (angl.), *Tschechien* (něm.), *Tchéquie* (fran.), *Chequia* (špan.) a *Чехия* (rus.). Každý evropský jazyk má pro Česko pochopitelně své označení, v GNS OSN jsou uvedena jen ta v nejdůležitějších evropských jazycích.

Bod č. 3 – KDE A PROČ SE VZALO „CZECH“

To, že se mýlili (a mýlí) ti, kteří vytrvale tvrdí, že jednoslovné jméno nepotřebujeme, vyvrací sama praxe: nebývalé rozšíření nesmyslu *Czech* jako jakési „náhražky“ za oficiálně schválené geografické jméno *Czechia*, resp. regionálního jména *Čechy* ve významu *Česko* potvrzují, že pro běžnou komunikaci jednoslovné jméno prostě potřebujeme. Smutnou roli v rozšíření

infantilního nesmyslu *Czech*³ sehrály především Český olympijský výbor, nejrůznější sportovní svazy (ledního hokeje, cyklistiky, lyžování, volejbalu, házené, atletiky, triatlonu a mnoha dalších sportovních odvětví), ale třeba i Plzeňský Prazdroj (svým nápisem na etiketě *Brewed in Plzeň, Czech* – v překladu asi „plněno v Plzni. čeština“ – postavili Plzeňští nehynoucí pomník všem podobným ignorantům).⁴ „Čekující“ štafetu pak převzali převážně vietnamští výrobci propagačních kšiltovek, bund apod. (a po nich se brzy začali „opičit“ i renomovanější výrobci oděvů), takže zatímco na bundy nebo kšiltovky s nápisy ENGLISH, FRENCH, GERMAN (či DEUTSCH) nebo ITAL narazit nelze (a proč by se taky vyráběly, že...?), podobných artefaktů se slavným CZECH jsou haldy a my se s tím ještě masově jezdíme chlubit do ciziny, kdykoliv se tam pořádá nějaká významnější sportovní událost (jev ve světě skutečně naprosto nevídaný a pro nás o to více ostudný!).

Bod č. 4 – KDE SE „ZASEKLA“ CZECHIA?

Anglické mutaci *Czechia* velmi ztížila „cestu do světa“ lhostejnost MZV ČR. Proč? Od roku 1993 se totiž nepostaralo, aby v seznamu zeměpisných jmen (tzv. short names) zveřejňovaných kartografickou službou OSN na jejích webových stránkách bylo jméno *Czechia* uvedeno. Služba OSN čekala do roku 1995, ale tehdejší ministr zahraničí za ODS Josef Zieleniec, který byl kompetentní takový krok učinit, relevantní informaci neposlal, a tak i do rubriky *short names* byl zapsán politický název naší země – *Czech Republic*...! Drtivá většina států je tam ovšem uvedena pod správnými zeměpisnými jmény, takže čeští politici svou liknavostí dostali vlastní zemi do vskutku „vybrané“ společnosti států, jako jsou např. Severní Korea (Democratic People's Republic of Korea), Laos (Lao People's Democratic Republic), Libye (Libyan Arab Jamahiriya) Střední Afrika (Central African Republic) nebo Kongo (bývalý Zair) (Democratic Republic of the Congo), které – často z politických důvodů – rovněž upřednostňují úplný název před krátkým. Do nejvyšších pater české politiky se celou nešťastnou kauzou podařilo dostat v první polovině roku 2004 – 11. května se tehdy konalo 7. veřejné slyšení Senátu PČR, jehož téma znělo *Funkční rozlišování spisovných názvů Česká republika a Česko a jejich cizojazyčných ekvivalentů*. V závěrečném Memorandu přijatém slyšením se mj. uvádí:

„Doporučujeme, aby:

- 1) *Ministerstvo zahraničních věcí ČR* vyžadovalo respektování existujících názvoslovných norem a svých vlastních oběžníků a zavedlo obdobné jednoslovné označení (v angličtině *Czechia*) pro naše delegace. V tomto smyslu se navrhuje upravit text Smlouvy zakládající Ústavu pro Evropu a informovat příslušné orgány OSN o oficiálním anglickém „krátkém“ jméně *Czechia*. Jednoznačný postup MZV v této záležitosti podpoří podobné kroky dalších státních orgánů;
- 2) *Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR* dohlíželo na dodržování svého sdělení uveřejněného ve Věstníku č. 11/1999, a to především v textech školních učebnic a dále v oblasti státní sportovní reprezentace, neboť v té se podle celosvětové praxe užívá zeměpisných jmen (např. *Austria, Canada, Slovakia*, apod.);
- 3) *Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR* dbalo na uvádění jednoslovného názvu *Czechia* (*Tchéquie, Tschechien*,...) kvůli ustálení jednotného vizuálního stylu našeho státu (především uvádění obchodní značky *Made in Czechia* na našich výrobcích);
- 4) *Ministerstvo pro místní rozvoj ČR* nedopustilo rozkolísávání jednotného vizuálního stylu ČR v oblasti cestovního ruchu (jde o užívání jednoslovného názvu *Česko* a jeho cizojazyčných ekvivalentů).“⁵

Bod č. 5 – PROČ NEMÁ CZECHIA OFICIÁLNÍ PROPAGACI? – 1. část

Z předchozího vyplývá, že kdyby se státní orgány postaraly od samého počátku o propagaci vlastní země tak, jak to bylo a je běžné v jiných zemích vzniklých rozpadem komunistických federací, velmi brzy by se rozšířilo povědomí o tom, že pokračovatelem zavedené „značky“ *Czechoslovakia*

je **Czechia**, a dnes by už nebylo o čem diskutovat. Kdo znal před rokem 1918 jméno *Czechoslovakia*? A znal snad někdo před rokem 1990 jména jako *Slovakia*, *Slovenia* nebo *Croatia*? A co říkalo lidem v zahraničí *Ukraine*, *Latvia*, *Estonia*, *Lithuania*? Nemluvě o nějaké *Moldově*? Nic. Rozdíl je však v tom (a tím se vracím k bodu 1), že zatímco představitelé jmenovaných zemí dělali přirozeně všechny potřebné kroky pro to, aby nové státní útvary vešly ve všeobecnou známost, Češi nedělali nic, ba co víc – ještě svět začali uvádět v omyl tvrzeními, že prý jednoslovné jméno českého státu „neexistuje“, že ho „vymyslel Hitler“, že to je „slovenské slovo“, že „není oficiální“ atd. Podobných „vysvětlujících“ perel, jejichž úroveň a obsahová hodnota by se daly přirovnat k tvrzení, že jaderná energie vzniká roztloukáním švestkových pecek za úplňku, se především v 90. letech vyrojila celá řada.⁶ Z podobného těsta byl „uplácán“ i tzv. čečenský blud.

Bod č. 6 – ČEČENSKÝ BLUD

Tzv. čečenský blud se poprvé objevil v roce 2000 v souvislosti s EXPO 2000 v Hannoveru. Nepamatuji si už podrobnosti, ale v zásadě šlo o to, že u slova **Czechia**, které tam bylo v nějaké souvislosti použito (snad na plánu výstaviště?), buď překlepem (v případě psaného textu), nebo mechanickým ulomením (v případě trojrozměrných písmen) došlo k přeměně **h** v **n** a k pozměnění slova na **Czecnia**, což jakýsi novinář „rozmázl“ v tom smyslu, že nás Němci zaměňují s Čečenskem. Nikoho pak v nastalé mediální vřavě nezajímalo, že Čečensko má zcela jiný anglický název (**Chechnya**) a že ani není samostatný stát, tudíž nemůže mít svůj pavilón na Expu – „problém“ a další pseudoargument proti *Czechia* byl na světě. Je to ale opravdu jen blud, a to hned z několika důvodů:

- 1) Jména států jsou historicky zakotvená, ve většině případů – český nevyjímaje – vycházejí ze jména většinového národa, který daný státní útvar založil, který si jej přál a pracoval na jeho vzniku (a není podstatné, zda jeho území obývají i příslušníci jiných národů a národností). Jestliže je náš národ *český*, jsme *Češi*, pak můžeme založit jedině *stát český*, *Česko*.⁷ Kořen *čech-* se v různých hláskových mutacích musí logicky vyskytovat i u jinojazyčných názvů, a tak tomu i je (viz např. bod č. 2). Jiná možnost není. To, že na světě existují národy, jejichž jména mohou znít podobně, a tudíž i státy, jejichž jména mohou někomu znít podobně, je až sekundární efekt a nám nezbyvá, než se prostě naučit nezaměňovat *Austria* s *Australia*, *Thailand* s *Taiwan*, *Serbia* se *Siberia*, rozlišovat *Georgii* = stát v USA a *Georgii* = *Gruzii*, dvě *Konga*, dvě *Koreje*, tři africké *Guineje* (a *Papuu-Novou Guineu* navrhl), *Írán* a *Irák* (a *Irsko* navrhl), *Lichtenštejnsko* a *Lucembursko*, *Polsko* a *Portugalsko*, *Prusko* a *Rusko*, *Vlámsko* a *Valonsko*, *Turecko* a *Tunisko*, *Tuvalu* a *Tuamotu*, *Niger* a *Nigérii*, *Antiguu* a *Anguillu*, *Guineu* a *Guyan* (a *Francouzskou Guyanu* navrhl), *Portoriko* a *Kostariku*, *Gambii* a *Zambii*, *Zambii* a *Zimbabwe*, *Mali*, *Malawi* a *Maledivy* (a *Malvíny* navrhl), *Kolumbii*, kanadskou *Britskou Kolumbii* a americký *District of Columbia*, *Slovensko* a *Slovinsko*, *Litvu* a *Lotyšsko*, *Libyi*, *Libérii* a *Libanon*, všechny ty *Svaté Lucie*, *Vincence*, *Tomáše*, *Heleny*, *Kryštofy*, *Pierry* atd., všemožné středoasijské *-stány* a já nevím co všechno by se ještě komu mohlo plést. Žádná z uvedených zemí však neuplatňuje recept našich šiřitelů čečenského bludu! To by byl bezprecedentní příznak slabosti, nejistoty a především politické nezralosti dané země, hraničící až se zpochybněním práva na vlastní nezávislou existenci.
- 2) Čečensko s *Českem* (tj. **Chechnya** s **Czechia**) si samozřejmě může rovněž někdo poplést, to ale nesvědčí ani tak o „závadnosti“ jména **Czechia**, jako spíše o mizerné geografické orientaci dotyčného. V takovém případě (např. při obchodních jednáních, různých individuálních prezentacích apod.) není nic jednoduššího, než takovému slabě orientovanému jedinci vysvětlit ve dvou větách, kde se to Česko nachází. Na to, aby Češi dokázali sebeexotičtějšímu cizinci jednoduše lokalizovat svůj stát, přece není potřeba nějakých nevšedních znalostí – Evropu nebo Evropskou unii si snad každý alespoň trochu zeměpisně vzdělaný člověk představit umí a snadno se přitom dá využít i toho, že jsme východní soused Německa. Pokud dotyčný neví ani to, kde je Německo, pak můžeme být v klidu, porucha skutečně není „na našem vysílači“ a není kvůli tomu nutno stavět na hlavu geografické názvosloví... A lpět proto na politickém názvu s *Republic*?

To tu samozřejmě také nepomůže. *Czech Republic* je od/k *Chechen Republic* stejně daleko/blízko jako *Czechia* od/k *Chechnya*. Pokud bychom čečenský blud měli brát skutečně vážně, v důsledku by to znamenalo změnit si své národní jméno...

- 3) Argumentace ve stylu čečenského bludu by nikdy nemohla napadnout alespoň trochu přemýšlivého člověka, neboť je naprosto scestná a vlastně ojedinělá. Je to rarita hodná pousmání, neboť v podstatě říká toto: *pokud národ A zjistí, že několik jedinců-cizinců si spletlo stát národa A s jiným geografickým celkem (B) – navíc ne nutně samostatným státem, národ A by měl svůj stát přejmenovat, anebo zvolit jiné, v důsledku ale pro něj méně výhodné řešení...* Myslím, že takové pasivní až nebezpečné uvažování je skutečně naprosto nesmyslné. To by si pak někdo třeba mohl myslet, že se mu nelíbí tvar území našeho státu... Anebo si někdo jiný našeho lva poplete s bulharským (nebo se značkou automobilů Peugeot). Anebo naši vlajku s filipínskou. Anebo naši měnu s chorvatskou kunou. Anebo... Možností je mnoho, protože chybovat je lidské a chyb může být rovněž nepřeborné množství. Aktivitu ve směru k nápravě však vždy přirozeně očekáváme na straně mýlicího se, věcně správná skutečnost se nemění.

Bod č. 7 – PROČ NEMÁ CZECHIA OFICIÁLNÍ PROPAGACI? – 2. část

Propagace našeho státu pod jeho jednoslovným jménem byla úspěšně rozjeta už (nebo spíše až) někdy na přelomu století, avšak po nástupu ředitele D. Gladiše do čela vládní agentury CzechTourism byly všechny materiály s logem *Czechia* a dalšími jednoslovnými překladovými ekvivalenty staženy, mj. právě pod pokryteckou argumentací opírající se o čečenský blud. Logo bylo nahrazeno tím praporkovým s *Czech Republic* (po něm přišly republikující bubliny, ale to je jiná kapitola). Web visitczechia.com byl zrušen, slogan *Czechia – Heart of Europe* (kde by Čečensko hledal asi jen mimozemšťan) staženo. *Czechia*, oficiální, věcně správné a jazykově přesné anglické označení tedy někomu subjektivně vadilo, a stalo se tak objektem vpravdě cenzurního zásahu, zatímco nesmysl *Czech* řadí vesele dál, aniž by se nad tím někdo pozastavoval, ba co víc – je použit i v adrese oficiálních webových stránek našeho státu, provozovaných – no ano, MZV ČR (www.czech.cz)...! K tomu už komentáře netřeba – zde už jen zůstává rozum stát.⁸ Jsou to ale paradoxy! Často si mimochodem kladu otázku, jak je možné, že nikoho z českých propagátorských, reklamních, „piárovských“ a já nevím ještě jakých expertů, kteří jistě prošli hromadou kurzů a seminářů a pyšní se štosy diplomů, certifikátů a osvědčení, dosud nenapadlo využít jednoznačnou zvukovou i grafickou podobnost *Czechia* s *Czechoslovakia*?! Vždyť potenciál pro prezentaci kontinuity československé a české státnosti je tu očividný! Základ *czech-* je v obou slovech, přípona *-ia* rovněž, navíc je tato přípona i v názvech historických českých zemí (*Bohemia, Moravia, Silesia*). A jako trumf je tu jedinečnost sprežky CZ, která je jasným indikátorem českosti – žádný jiný stát ani jiný geografický celek na světě (Čečensko nevyjímaje!) ji ve svém názvu NEMÁ. Říkám to vše proto, abych ukázal, jak je čečenský blud ve své podstatě hloupým, falešným a prázdným argumentem lidí, kteří neudělali pro propagaci naší země nic, ačkoliv za ni byli a jsou placeni z veřejných prostředků, tedy z našich daní. Ba naopak – vnesli do celé věci jen chaos, ignorantství, aroganci a diletantismus.

Bod č. 8 – ČESKO SVŮJ ANGLICKÝ PŘEKLAD POTŘEBUJE

Toto je zcela pragmatický argument – zásluhou značné pomoci hromadných sdělovacích prostředků se nakonec v českém prostoru jednoslovné pojmenování etablovalo – *Česko* si už žije svým životem a řečeno lékařskou terminologií stačí, když jednou za rok přijde „na prohlídku“. *Czechia* je však stále na přístrojích na jednotce intenzivní péče, navíc bez péče, kterou by potřebovala – odborníkům-,lékařům“ je totiž tento pacient ukradený, a tak přežívá jen díky tomu, že mu nějaká sestřička nebo jiná dobrá duše tu a tam přinese pomeranč... *Czechia* potřebuje každou, byť sebemenší pomoc! Takovou pomoc už několik let poskytují mnozí výrobci autoatlasů – průkopníkem bylo východomoravské vydavatelství SHOCart & GeoClub. Výraznou podporu by jistě přineslo i to, kdyby se kupříkladu anglické verze českých internetových novin rozhodly pro užívání oficiálního jednoslovného pojmenování naší země všude tam, kde tak činí (nebo by činily) v případě, že by hovořily o jakékoliv jiné zemi. Nejprve třeba jen místy, aby čtenáři měli čas přivyknout. Není

na místě argumentovat tím, že zahraniční agentury *Czechia* neužívají – to je zaměňování příčiny a následku. Kdyby se v českém prostředí *Czechia* užívala častěji, určitě by toto jméno brzy převzaly i zahraniční agentury. Ne nevýznamným argumentem na podporu *Czechia* je to, že angličtina se zatím jeví jako prakticky jediný evropský jazyk, který „není schopen“ přeložit české zeměpisné jméno *Česko*. Jak si angličtina bez jednoslovného ekvivalentu poradí třeba s jednoduchou informací typu *Politický název Česka je Česká republika, v letech 1969–1990 se Česko jmenovalo Česká socialistická republika, před rokem 1969 se o Česku hovořilo převážně jen jako o českých zemích?* Anebo s jednoduchým výčtem, v němž jsou vedle sebe oficiální politický název a oficiální jednoslovné (zeměpisné) pojmenování: *Česká republika, Czech Republic, Tschechische Republik, République tchèque; Česko, /nic, protože angličtina údajně jednoduché pojmenování nemá/, Tschechien, Tchéquie...* Není takový zápis pro angličtinu poněkud ostudný? Není přirozenější uvést *Česko, Czechia, Tschechien, Tchéquie*? Opravdu si mám myslet, že angličtina – *lingua franca* dnešního světa – je natolik neschopný a omezený jazyk, že jako jediný si neví rady s moderní českou státností, zatímco třeba faerština, kterou hovoří všehovšudy čtyřicet tisíc ostrovanů v severním Atlantiku, nebo islandština, kterou hovoří tři sta tisíc obyvatel vzdáleného Islandu, své označení pro Česko mají (a to *Tekkia*, resp. *Tékkland*)?

Závěrem

Protože čečenský blud je stále ještě jedním z nejčastěji slychaných „protiargumentů“ při snaze vykrotit se nějak z odpovědi na otázku, proč ten a ten subjekt nepoužívá jméno *Czechia* a místo něho raději volí nejroztodivnější náhražky, na samý závěr bych už chtěl jen připomenout, že přejímat argumentaci postavenou na čečenském bludu a věřit jí je chyba. Tuto chybu lze ale snadno napravit – relevantní pro správné pojmenování (nejen našeho) státu jsou příslušné publikace, v našem případě geografické nebo jazykové. Důležité je vědět, že CZECHIA je oficiální anglický ekvivalent českého ČESKO, a to už od samého počátku novodobé české státnosti, a je tedy zcela na místě tento výraz používat, stejně jako se používají jednoslovné ekvivalenty Česka v jiných jazycích. Za nedostatečné rozšíření především anglického jednoslovného pojmenování Česka nesou od začátku vinu představitelé a profesionální propagátoři nového českého státu (kteří často nebyli ani profesionální, ani propagátoři), neboť hrubě podcenili význam anglického jednoslovného jména pro identifikaci státu na mezinárodním poli. Tvrzení, že se *Czechia* ve světě „neujala“, protože na toto naše jméno raději zapomeňme a smiřme se s rozšířeným nesmyslem *Czech* (s nímž přišly před zhruba necelými třemi lety sice v dojemné shodě, leč velmi nepřesvědčivě a vlastně i poněkud trapně naše „CzechAgentury“), je opět jen záměna příčiny a následku, kdy ti, kteří v celé věci měli široké možnosti něco udělat, neudělali naprosto nic a snaží se jen zakrýt vlastní neschopnost svalováním viny na nepřející „okolnosti“.

Poznámky

¹⁾ U jiných států – včetně např. Česka, Slovenska, Maďarska, Albánie nebo Francie – je etnonymický nebo toponymický komponent politického názvu transformován do podoby přídavného jména.

²⁾ Ne však pokaždé – zůstaneme-li na území Evropy, tak opačný motivační vztah vidíme kupř. u dvojic Nizozemsko > Nizozemec nebo Bosna > Bosňan/Bosňák (v orig. jaz. Nederland > Nederlander; Bosna > Bosanac/Bošnjak).

³⁾ **Nesmysl** proto, že to žádné geografické jméno není, a co *Czech* znamená, si každý může najít v kterémkoliv anglicko-českém slovníku; **infantilní** proto, že stejný uvažovací postup, kterým mnozí „objevili“ *Czech*, jsem jako malý, asi devítiletý klučina uplatňoval rovněž, když jsem si myslel, že Francie se francouzsky řekne *Française* a Itálie *Italiana* a Maďarsko *Magyar*... Z politických názvů *République Française*, *Repubblica Italiana*, *Magyar Népköztársaság* jsem totiž „odboural“ negeografické komponenty a co zbylo, vydával jsem za zeměpisný název... Jak prosté, milý Watson! Jenže ouha! Věci se mají poněkud jinak! Pod tlakem nových zjištění jsem včas svůj jistě originální pohled přehodnotil. Stihl jsem to ještě v dětském věku – na rozdíl od mnohých českých odpovědných hlav v nejrůznějších fázích dospělosti...

⁴⁾ Že i v Plzni dovedou napsat jméno vlastní země správně, dokázali u limitované série svých výrobků, která se do oběhu dostala u příležitosti LOH v Aténách (2004) a obsahovala nápis vyvedený v řečtině – se správným označením našeho státu ΤΣΕΧΙΑ... Ejhle, řecky to jde! Proč tedy anglicky ne?

⁵⁾ Viz Protokol o 7. veřejném slyšení Senátu na téma *Funkční rozlišování spisovných názvů Česká republika a Česko a jejich cizojazyčných ekvivalentů* konaném dne 11. května 2004 od 13.30 hodin v Jednácím sále Valdštejnského paláce (vyšel spolu se stenografickým záznamem vystoupení i tiskem). Stenografický záznam jednání, tj. všech referátů a diskuse přítomných:

viz také na <<http://www.senat.cz/xqw/xervlet/pssenat/htmlhled?action=doc&value=27462>>.

⁶⁾ Srov. např. JELEČEK, L., RUBÍN, J. (1998): *Čechy jako synonymum pojmů Česká republika, Česko, české země, země Koruny české, aneb ztrácejí se nám Morava a Slezsko*. Geografické rozhledy, 7, č. 4, s. 100–102. CHROMÝ, P. (1998): *Čechy, Čechrava, Česko*. Geografické rozhledy, 7, č. 4, s. 98–99.

⁷⁾ Anebo *Čechy*, ale historický vývoj v době moderního národního vědomí a po něm, tj. v 19. a 20. století vymezil toponymu *Čechy* specifický zemský význam a oba pojmy *Čechy* a *Česko* – v počátcích národně obrozovacích procesů ještě vnímané jako synonyma – postupně obsahově a sémanticky oddělil. Pojem *Česko* v sobě dnes zahrnuje tři historické české země: Čechy, Moravu a českou část Slezska, tj. země obývané primárně českým národem (jinak by se jim těžko říkalo „české“, že...). Označuje totéž, co ustálené slovní spojení *české země* nebo politický název *Česká republika*.

⁸⁾ Jedna jeho odpovědná pracovnice dokonce bohorovně prohlásila, že jsme malý stát, a proto si nemůžeme dovolit dva názvy... (To jsou ty argumentační perly, o nichž hovořím v bodu 5.)